

FORSKNINGSUTVALGET
Universitetet i Bergen

Arkivkode:

FU-sak: 12/12

Sak nr.:

Møte: 27.03.12

Innspill til den nye forskningsmeldingen - fra Universitetet i Bergen.

Innledning

I forbindelse med Regjeringens arbeid med i ny forskningsmelding skal det holder Kunnskapsdepartementet en innspillskonferanse onsdag 28. mars i Oslo. Nedenfor følger et nota fra rektor Grønmo med innspill fra UiB, som legges frem for utvalget til drøfting og med tanke på eventuelt ytterligere innspill til konferansen.

Notat fra rektor.

Innspill til den nye forskningsmeldingen - fra Universitetet i Bergen

Denne forskningsmeldingen bør særlig bli husket for følgende ambisjon:

Norge skal bli en foregangsnaasjon for fri og grunnleggende vitenskap – sett i sammenheng med de store globale utfordringene.

Med tanke på denne ambisjonen, og generelt i norsk forskning, framstår universitetene som svært sentrale aktører. Vilåårene for universitetenes utvikling er helt avgjørende for landets forskningspolitikk. Dette må legges til grunn for den nye forskningsmeldingen.

Universitetenes betydning i norsk forskning kommer til uttrykk på mange måter. Dette kan formuleres i seks hovedpunkter.

For det første utfører universitetene en svært stor del av forskningen i Norge. En tredel av den offentlig finansierte forskningen går direkte til universitetene og høyskolene. I tillegg kommer de offentlige midlene som universitetene og høyskolene får via Forskningsrådet, helseforetakene, EU-systemet og andre. Dette betyr at drøyt halvparten av de offentlige forskningsmidlene ble brukt ved universitetene og høyskolene. Disse institusjonene står samlet for 40 prosent av den forskningsrådsfinansierte forskningen. 80 prosent av all forskning ved universitetene og høyskolene utføres av de fire eldste universitetene. Disse fire universitetene står for en firedel av den samlede offentlige og private FOU-innsatsen i landet.

For det andre er det universitetene som har hovedansvaret for den frie og langsiktige grunnforskningen. Dette danner grunnlaget for all annen forskning og er selve fundamentet for kvaliteten i norsk forskning. I tråd med dette bruker universitetene samlet 90 prosent av Forskningsrådets midler til frie prosjekter. Nesten 80 prosent av den frie prosjektstøtten brukes ved de tre store forskningsuniversitetene.

For det tredje har universitetene tradisjon for å kombinere forskning og utdanning. Det er bare universitetene som knytter sammen kunnskapsutvikling og kompetansebygging på denne systematiske måten og i så stort omfang. Gjennom doktorgradsprogrammene, som er integrert i forskningen ved universitetene, utdannes nye forskere. Over 90 prosent av de norske doktorgradskandidatene får sin grad ved de fire eldste universitetene. Universitetenes utdanning av forskere er en forutsetning for all norsk forskning, ikke bare ved universitetene selv, men også ved andre institusjoner. Også på bachelornivå og masternivå gir universitetene forskningsbasert utdanning, i den forstand at studentenes lærere og veiledere er aktive forskere. Universitetenes forskning danner dermed grunnlag for høyt kvalifisert personale i hele arbeidslivet

For det fjerde sikrer universitetene at norsk forskning utvikles i nær tilknytning til det internasjonale forskningssamfunnet. Universitetene har et omfattende forsknings- og utdanningssamarbeid med universiteter i andre land og mye internasjonal utveksling av forskere og studenter. En betydelig andel av universitetenes ansatte og studenter kommer fra andre land. Forskningsfinansieringen fra EU har stort omfang. Svært mye av universitetsforskningen publiseres og siteres i internasjonale tidsskrifter. Dette betyr at det utvikles internasjonale kompetansemiljøer ved og rundt universitetene – med stor betydning for kulturliv, næringsliv og samfunnsliv i et stadig mer internasjonalt orientert kunnskapssamfunn.

For det femte har universitetene store forutsetninger for forskning knyttet til de store globale utfordringene. Flere forhold bidrar til dette, hver for seg og i kombinasjon. Universitetenes fagmiljøer har tradisjon og grunnlag for kritisk forskning, samt interesse og engasjement for de for store spørsmål i naturen og samfunnet. Universitetene står for omfattende og bred kunnskapsutvikling og kompetanseoppbygging, samt faglig bredde og mangfold – med store muligheter for flerfaglige tilnæringer. Det internasjonale universitetssamarbeidet blir mer og mer globalt og inkluderer svært mye kontakt med universiteter i fattige land.

For det sjette blir universitetene stadig viktigere for innovasjon i samfunnet. Forskning er innovativ per definisjon. Svært mye innovasjon utvikles uten å være planlagt, og som en konsekvens av grunnforskning, ofte når det er minst forventet. Den forskningsbaserte utdanningen ved universitetene legger økende vekt på at kandidatene på alle nivåer skal ha oppmerksomhet mot innovasjonsmuligheter. Universitetene styrker aktivitetene ved sine TTO-selskaper, med sikte på større muligheter for kommersialisering av forskningsbaserte innovasjoner. Siden universitetene står i en særstilling når det gjelder å knytte sammen forskning og utdanning, er det også først og fremst universitetene som har muligheter til å se hele kunnskapstriangelet i sammenheng – med sikte på bedre samspill mellom forskning, utdanning og innovasjon.

Alt i alt betyr dette: Universitetene er nøkkelinstitusjoner i norsk forskning, særlig om Norge skal ha ambisjoner om å være en foregangsnaasjon for fri og grunnleggende vitenskap. Gode vilkår for universitetenes forskning er en avgjørende forutsetning for slike ambisjoner. Universitetene må få gode muligheter til å sikre de ansattes forskningstid og utnytte den til

forskning av høy kvalitet. Sammenliknet med de fleste andre land, har Norge enestående økonomiske muligheter til å investere i forskning og høyere utdanning. Gjennom et krafttak for kunnskap, med særlig vekt på fri og grunnleggende vitenskap, kan Norge gjøre en forskjell med tanke på de store globale utfordringene.

Med utgangspunkt i dette vil Universitetet i Bergen støtte forslagene i felleserklæringen fra elleve aktører som representerer forskning, arbeidsliv, næringsliv og studenter:

- **Mer samspill:** Forskning, utdanning og innovasjon skal ses i sammenheng.
- **Høyere kvalitet:** Vi må satse enda sterkere på kvalitet for å få mer ut av økt innsats.
- **Større investeringer i kunnskap:** Investeringene til forskning fra det offentlige og næringslivet må løftes vesentlig.
- **Mer langsiktighet:** Forskningens langsiktige karakter betyr at vi må ha langsiktig politikk, og en langsiktig, forpliktende opptrapping av finansieringen.
- **Flere gode forskere:** Norge må utdanne flere til forskning, og forskning må bli mer attraktiv som karrierevei.